

Otsus

Tallinn

22.05.2009 nr. 5.1-5/09-0023

Keskkonnaministeeriumi 22.02.2008 avalduse alusel algatatud haldusmenetluse lõpetamine

1. Haldusmenetluse alustamine

Konkurentsiamet alustas Keskkonnaministeeriumi poolt 22.02.2008 esitatud avalduse alusel haldusmenetlust AS-i Cleanaway (edasipidi Cleanaway) suhtes. Saabunud avalduses paluti kontrollida Cleanaway tegevuse vastavust konkurentsiseaduse (edasipidi KonkS) § 18 lõikele 1 kohalike omavalitsuste jäätmejaamade haldamisel. Cleanaway oli enda poolt opereeritavates Tartu, Tallinna ja Viljandi jäätmejaamades võimaldanud ligipääsu üksnes MTÜ-le Eesti Elektroonikaromu (edasipidi Elektroonikaromu). Keskkonnaministeerium leidis, et Cleanaway rikub oma tegevusega KonkS § 18 lõiget 1, piirates oluliselt kohaliku omavalitsuse infrastruktuurile (jäätmejaamale) juurdepääsu, eelistades ühte tootjavastutusorganisatsiooni teistele tootjatele või tootjavastutusorganisatsioonidele.

2. Menetlusosalised

Keskkonnaministeerium, registrikood: 70001231, Narva mnt. 7a, Tallinn 15172

MTÜ EES-Ringlus, registrikood: 80220514, Endla 3, Tallinn 10122

AS Cleanaway, registrikood: 10814608, Artelli 15, Tallinn 10621

MTÜ Eesti Elektroonikaromu, registrikood: 80199576, Vana-Narva mnt 26, Tallinn 74114

3. Faktilised asjaolud ja tõendid

3.1 Elektroonikajäätmete kogumine

Jäätmeseaduse (edasipidi: JäätS) § 26 lõike 1 kohaselt on probleemtoodete valmistajal, maaletoojal või edasimüüjal ehk tootjal kohustus koguda enda poolt turule lastud probleemtoodetest, antud juhul elektri- ja elektroonikaseadmetest, tekkinud jäätmed (edasipidi:

elektroonikaromud). Seda võib teha individuaalselt või ühinedes mõne tootjavastutusorganisatsiooniga (edaspidi: TVO). Mõlemal juhul peab kogumisvõrk olema vastavuses turule toodud seadmete müügivõrgustikuga ning selleks tuleb rajada üleriigiline kogumisvõrk või –võrgustik. Elektroonikaromude kogumiseks ja tagasivõtuks peab TVO looma seega üleriigilise elektroonikaromude kogumissüsteemi. Kogumisvõrgu punktide rajamisel tuleb arvesse võtta rahvastiku tihedust. Tootja peab rajama vähemalt iga üle 3500 elanikuga kohaliku omavalitsuse territooriumile kodumajapidamiste elektroonikaromude kogumispunkti¹. Eestis on Keskkonnaministeeriumi poolt akrediteeritud kolm elektroonikaromude kogumisega tegelevat tootjavastutusorganisatsiooni MTÜ EES-Ringlus (edaspidi EES-Ringlus), Elektroonikaromu ja Ekogaisma SIA Eesti filiaal. Elektroonikajäätmeid koguvad Eestis põhiliselt kaks esimest ettevõtjat: EES-Ringlus ja Elektroonikaromu. Nimetatud teenust tarbivad ühelt poolt elektroonikaseadmete maaletoojad, kellel on seadusest tulenev kohustus elektroonikajäätmete kogumist ja taaskasutamist korraldada, s.o ettevõtjad, kes ostavad EES-Ringluselt või Elektroonikaromult vastavasisulist teenust. Teiselt poolt kasutavad TVO-de poolt osutatavat teenust tarbijad, kes viivad EES-Ringlus ja Elektroonikaromu kogumispunktidesse elektroonikajäätmeid.

Elektroonikaromude kogumine võib toimuda spetsiaalsetes kogumispunktides või turustajate ehk kaupluste kaudu. Kogumispunktide loomiseks või haldamiseks teeb TVO muuhulgas koostööd kohalike omavalitsustega või jäätmekäitlejatega, sõlmides vajaduse korral selleks lepingud. Kogumispunktid võivad asuda jäätmejaamades või väljaspool jäätmejaama. Jäätmejaam on spetsiaalselt rajatud tehniliselt varustatud jäätmekäitluskoht, kuhu on paigaldatud erinevate taaskasutatavate jäätmete, sealhulgas elektroonikaromude, kogumiseks ja esmaseks töötlemiseks kogumiskonteinerid. Jäätmejaamad kuuluvad üldjuhul kohalikele omavalitsustele, kes on andnud need konkursi võitnud ettevõtjatele opereerida. Jäätmejaama puudumine aga ei vabasta tootjaid elektroonikaromude vastuvõtukohustusest ja kogumispunkte tuleb luua kõikidesse Eesti linnadesse ning suurematesse asulatesse. Elanikkonnalt kogumine võib toimuda ka spetsiaalsete kogumisringidega, mille korraldamisest eelnevalt teatatakse. Sellisel juhul saab elanik tuua elektroonikaromu teatud ajal kokkulepitud vastuvõtukohta. Elektroonikaromule võidakse ka koju järele tulla. Kogumisringid on otstarbekad just hajaasustusega piirkondades. Seega on võimalik elektroonikaromusid koguda jäätmejaamades, kogumispunktides, kogumisringidega, jaemüüjate kauplustes ning ka koduükselt (nt „Kolatakse“).

2006. aastal oli Eestis kokku 29 jäätmejaama, elektroonikaromude kogumispunkte oli samal aastal 68. Otsuse tegemise hetkeks on Keskkonnaministeeriumi andmete kohaselt Eestis kokku 49 jäätmejaama². Riigi Jäätmekavas 2008-2013³ on ette nähtud, et elektroonikajäätmeid kogutakse (eriti tiheasustuspiirkondades) ka väljaspool jäätmejaama ehk kogumispunktides. Eeldatav optimaalne jäätmejaamade arv 2013 aastaks on 100 ning elektroonikaromu kogumispunktide arv 140. Maapiirkondades põhineb elektroonikaromu kogumisvõrgustik eelkõige loodavatel jäätmejaamadel. Lisakogumispunktid on vajalikud tiheasustuspiirkondades.

¹ Vabariigi Valitsuse 20.04.2009.a määrus nr 65 Elektri -ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmete kogumise, tootjale tagastamise ning taaskasutamise või kõrvaldamise nõuded ja kord ning sihtarvud ja sihtarvude saavutamise tähtajad.

² Keskkonnaministeeriumi kodulehekülg, 21.05.2009. Kättesaadav:

<http://www.envir.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=1080484/Jaatmejaamad+KOV-s.xls>

³ Riigi Jäätmekava 2008-2013, Kättesaadav:

<http://www.envir.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=1075105/RIIGI+J%C4% C4TMEKAVA+2008-2013.pdf>

Tallinnas asub neli jäätmejaama, kusjuures kolm neist ei ole Cleanaway opereerimisel ning nendes kolmes kogub elektroonikajäätmeid EES-Ringlus. Tartus asub kaks jäätmejaama, millest Cleanaway opereerib ühte. Üksnes Viljandis on ainult üks jäätmejaam, mida opereerib Cleanaway.

3.2 Keskkonnaministeeriumi seletused ja seisukohad

22.02.2008 esitas Keskkonnaministeerium Konkurentsiametile avalduse, milles palus kontrollida Cleanaway tegevust kohalike omavalitsuste jäätmejaamade haldamisel. Keskkonnaministeeriumi väitel rikub Cleanaway oma tegevusega KonkS § 18 lg 1, piirates oluliselt juurdepääsu infrastruktuurile ning eelistades põhjust omamata ühte tootjavastutusorganisatsiooni teisele tootjavastutusorganisatsioonile. Keskkonnaministeeriumi detailsed seisukohad sisaldasid Konkurentsiametile 22.02.2008 esitatud kirjale lisatud 12.02.2008 kirjas, mis oli Keskkonnaministeeriumi poolt saadetud Cleanaway'le (koopiad: MTÜ EES-Ringlus, Tallinna Linnavalitsus, Tartu Linnavalitsus, Viljandi Linnavalitsus, Keskkonnainspeksioon), eesmärgiga esitada omapoolne seisukoht antud küsimuses.

Keskkonnaministeerium käsitles oma 12.02.2008 kirjas EES-Ringlus'e (14.11.2007) ning Cleanaway (nr. 226, 29.11.2007) kirjavahetuses tõstatatud probleeme, mis olid seotud mainitud ettevõtete aruteluga Cleanaway hallatavates erinevatele omavalitsustele kuuluvates jäätmejaamades elektroonikaromude kogumise korraldamisega. Keskkonnaministeeriumi hinnangul on parimad kogumispunktide asukohad kahtlemata kohalike omavalitsuste (edaspidi: KOV) jäätmejaamad, sest kohalikud elanikud on harjunud neisse viima ka teisi jäätmeid peale elektroonikaromude ning seal on täidetud elektroonikaromude kogumispunktile esitatavad nõuded. Sealjuures on enamuse jäätmejaamade ja jäätmete kogumispunktide rajamisel põhifinantseerijaks olnud riik ning ka jooksevkulud kaetakse kohalike omavalitsuste ehk samuti avaliku sektori eelarvest. Keskkonnaministeerium leiab, et jäätmejaamad ja jäätmete kogumispunktid on konkurentsiseaduse tähenduses sellised infrastruktuuri vahendid, mida ei ole mõistlik dubleerida selles omavalitsuses või omavalitsuse osas, mille teenindamiseks on nad kavandatud. Keskkonnaministeerium on seisukohal, et KOV sõlmib jäätmejaama opereerimise konkursi võitnud jäätmekäitlejaga halduslepingu enda avalike ülesannete üle andmiseks sellele jäätmekäitlejale, kes täidab avalikku ülesannet KOV eest halduslepingu alusel. Selline jäätmekäitleja ei ole vaba otsustama, millistel tootjatel ta lubab jäätmejaamas elektroonikaromusid koguda ja millistel mitte, sest ta teenib sisuliselt avalikku huvi ning ei saa valida, kellega teha koostööd ja kellega mitte. Keskkonnaministeeriumi väitel ei tohi Cleanaway, kes tegutseb Tallinna, Tartu ja Viljandi linna jäätmejaamades vastavate omavalitsuste nimel, sõlmida lepingut ainult ühe TVO-ga, takistades teistel selle omavalitsuse territooriumil oma kohustusi täitmast. Keskkonnaministeerium asus ka seisukohale, et juhul kui kõikide TVO-de kogumiskonteinerid ei mahu väidetavalt jäätmejaama, peab kohalik omavalitsus siiski lahendama olukorra selliselt, et ükski TVO ei satuks ebavõrdsesse olukorda. TVO oleks ebavõrdses olukorras, kui ta peaks riigi- või KOV vahenditest rajatud jäätmejaamale ligipääsu saamata kogumispunkti rajamiseks lisakulusid kandma.

Keskkonnaministeeriumi hinnangul on tegemist JäätS põhimõtete rikkumisega nii KOV-i kui ka tema nimel tegutseva jäätmekäitleja poolt ning KonkS § 18 lg 1 rikkumisega jäätmekäitleja poolt. Kohaliku omavalitsuse poolt valitud ainuõigust omav ettevõte (Cleanaway), kes täites avalikku ülesannet piirab oluliselt KOV-ide infrastruktuurile juurdepääsu teistel tootjatel ning eelistab põhjust omamata ühte tootjat või TVO-d teistele, loob sellele tootjale või TVO-le teiste tootjatega võrreldes parema konkurentsieelse.

30.05.2008 esitas Keskkonnaministeerium Konkurentsiametile uuesti omapoolsed seisukohad jäätmejaamade haldamise suhtes. Nimetatud seisukohad kordasid suures osas Keskkonnaministeeriumi 12.02.2008 kirjas sisaldunud seisukohti. Keskkonnaministeerium leiab, et KOV peab tulenevalt jäätmeseaduse §-dest 39 ja 71 tagama, et kõik tootjad saaksid võrdsetel alustel tema haldusterritooriumil täita jäätmeseadusest tulenevaid kohustusi. Jäätmejaamad ning jäätmete kogumispunktid kuuluvad üldjuhul KOV-idele, kes on vastavalt oma õigustele korraldanud konkursi korras jäätmejaamades ja jäätmete kogumispunktides jäätmekäitleja leidmiseks, kes tegutseks seal nende nimel, andes muuhulgas sellele jäätmekäitlejale tegutsemiseks ainuõiguse. Selle jäätmekäitlejaga sõlmitakse haldusleping avalike ülesannete täitmiseks ning selline ettevõtja ei saa valida kellega teha koostööd ja kellega mitte. Seega ei tohi Cleanaway sõlmida eksklusiivset lepingut ainult ühe TVO-ga, takistades teistel TVO-del omavalitsuse territooriumil oma kohustusi täitmast.

Keskkonnaministeeriumi hinnangul ei saa mõne tootja või TVO eelistamise aluseks olla jäätmete käitlemise maksumus põhjusel, et elektroonikaromudele laieneb jäätmeseaduse kohaselt tootjavastutus, mis tähendab, et kõik kulud kannab täielikult tootja või TVO. Seega ei kaasne elektroonikaromude kogumisega KOV-le ega tema nimel halduslepingu alusel jäätmejaamas või muus jäätmete kogumispunktis tegutsevale jäätmekäitlejale mingeid täiendavaid kulusid.

Keskkonnaministeerium leiab, et uut kogumispunkti rajama pidav TVO pannakse lisakulude tekkimise tõttu ebavõrdsesse olukorda võrreldes TVO-ga, kellele antakse võimalus kasutada riigi ja KOV-i kuludega valminud jäätmejaama või kogumispunkti. Samuti rõhutab Keskkonnaministeerium, et tarbijad eelistavad paljude jäätmeliikide äraandmise võimalusena avalikku jäätmejaama, kuhu saaks jäätmed korraga ära viia, mistõttu lisakulutuste tegemine uue kogumispunkti rajamiseks ei pruugi olla tulemuslik.

3.3 AS Cleanaway seletused ja seisukohad

14.03.2008 pöördus Konkurentsiamet teabenõudega Cleanaway poole eesmärgiga selgitada välja mis alusel Cleanaway jäätmejaamasid opereerib, kuidas on ettevõtte taganud TVO-dele ligipääsu jäätmejaamadele ning millistel TVO-del on ligipääs Cleanaway poolt opereeritavatele jäätmejaamadele.

Cleanaway selgitas 03.04.2008 vastuses Konkurentsiametile, et ettevõtte on juhindunud lepinguvabaduse printsiibist, st et Cleanaway'l on vabadus sõlmida leping sellise partneriga, kellega koostööd ta soodsamaks hindab. Cleanaway ja KOV-de vahel sõlmitud lepingutes ei ole täpsustatud, kellega ta peaks elektroonikaromude vastuvõtmisega seonduvalt koostööd tegema. Cleanaway on võtnud elektroonikaromude kogumiseks koostööpakkumised TVO-delt Elektroonikaromu ja EES-Ringlus. Vastavalt küsitud tingimusele tegi soodsaima pakkumise Elektroonikaromu ja selle TVO-ga on Cleanaway sõlminud ka lepingu.

Cleanaway ei nõustu väitega, et tema poolt opereeritavad jäätmejaamad on olulised vahendid KonkS mõistes. Cleanaway hinnangul ei ole KOV jäätmejaamade näol tegemist "võrgustiku, infrastruktuuri või muu olulise vahendiga, mida teisel isikul ei ole võimalik või ei ole majanduslikult otstarbekas dubleerida, kuid millele juurdepääsuta või mille olemasoluga ei ole võimalik kaubaturul tegutseda". Cleanaway poolt opereeritavad KOV jäätmejaamad on tavalised platsid, kuhu on paigutatud erinevate jäätmete kogumise konteinerid. Erinevalt mitmete teiste KOV-ide jäätmejaamadest ei ole nendesse jäätmejaamadesse selliseid investeeringuid tehtud, et nende dubleerimine majanduslikult ebaotstarbekas oleks.

Samas, isegi kui ülal nimetatud esimene tingimus (st tingimus, et KOV jäätmejaama ei ole majanduslikult otstarbekas dubleerida) võib teatud KOV jäätmejaamade puhul olla täidetud, siis kindlasti ei ole täidetud teine tingimus, mille kohaselt on oluline vahend midagi, millele juurdepääsuta ei ole võimalik kaubaturul tegutseda. Lisaks KOV jäätmejaamades kogumisele on olemas palju erinevaid seaduslikke viise elektroonikaromude kogumiseks, kusjuures Keskkonnaministeerium on ise tunnistanud, et KOV jäätmejaamade kõrval on samavõrd heaks kogumispunkti asukohaks näiteks jäätmete muud üldkasutatavad kogumispunktid. Ka üleriigilise jäätmekava kohaselt, millele varasemas kirjavahetuses on viidanud EES-Ringlus, on elektroonikaromude kogumine nähtud ette eelkõige (st mitte ainult) KOV jäätmejaamades. Elektroonikaseadmete tootjatele ja neid ühendavatele organisatsioonidele ei ole pandud kohustust koguda elektroonikaromusid KOV jäätmejaamades. Jäätmejaamades kogutakse alla poole kõikidest kogutavatest elektroonikaromudest. Elektroonikaromusid kogutakse olulisel määral elektroonika müüjiga tegelevates kauplustes ja näiteks „Kolataks“ kogub samuti olulise osa Tallinna elektroonikaromudest. Sellest, et teatud KOV jäätmejaamale juurdepääsu puudumine ei muuda kaubaturul tegutsemist võimatuks, annab muuhulgas tunnistust asjaolu, et erinevad TVO-d tegutsevad erinevates jäätmejaamades ja tihti on vastavas jäätmejaamas esindatud vaid üks sarnane organisatsioon. Seega ei ole igale KOV jäätmejaamale juurdepääs elektroonikaseadmete tootjatele või TVO-dele hädavajalik, et elektroonikaromude kogumisega tegeleda. Eeltoodust tulenevalt on Cleanaway seisukohal, et ükski Cleanaway poolt opereeritav KOV jäätmejaam ei ole sellise tähtsusega, et ilma sellele juurdepääsuta ei ole elektroonikaseadmete tootjatel ja TVO-del võimalik elektroonikaromude kogumise kaubaturul tegutseda.

Cleanaway leiab, et isegi juhul, kui asuda seisukohale, et KOV jäätmejaam on oluline vahend KonkS mõistes, ei ole Cleanaway Elektroonikaromu eelistades rikkunud KonkS § 18 lõikest 1 tulenevat kohustust, kuna tal on ühe koostööpartneri väljavalimiseks ning sellega seonduvalt Elektroonikaromu eelistamiseks objektiivsed põhjused. KOV jäätmejaama näol on tegemist piiratud ressursiga. Erinevate kogumisvahendite/konteinerite hoidmine sama jäätmejaama territooriumil ei ole üldjuhul tehniliselt võimalik, seda eelkõige jäätmejaama füüsilise piiratud tõttu. KOV jäätmejaama kui piiratud ressursi olemusest tulenevalt ei ole Cleanaway'l ega ka ühelgi teisel KOV jäätmejaama operaatoril võimalik absoluutselt kõikide soovijatega koostööd teha (siinjuures on oluline, et potentsiaalsete KOV jäätmejaamale juurdepääsu soovijate hulk on väga suur). Seega on Cleanaway'l eraõigusliku juriidilise isikuna õigus valida sellised lepingupartnerid, kelle poolt pakutavad tingimused on kõige soodsamad. Vastavalt esitatud taotlustele pidas Cleanaway läbirääkimisi nii EES-Ringlusega, kellega Cleanaway on teinud varasemalt koostööd, kui ka Elektroonikaromuga. Lisaks sellele, et Elektroonikaromu poolt tehtud pakkumine oli majanduslikult soodsam, olid tema poolt paigaldatavad elektroonikaromude kogumisvahendid ilmastikukindlamad ja väiksema keskkonnamõjuga.

3.4 MTÜ EES-Ringlus seletused ja seisukohad

16.05.2008 esitas EES-Ringlus Konkurentsiametile seisukohad Cleanaway 03.04.2008 saadetud kirja kohta.

EES-Ringlus on TVO, kelle liikmete turuosast tulenev vastutus katab ca 90% Eestis kogutavatest elektroonikaromudest. Cleanaway ja EES-Ringlus on varem teinud Tallinnas, Tartus ja Viljandis suulise lepingu alusel koostööd elektroonikaromude kogumise alal. 2007. a. hakkas Cleanaway EES-Ringluse väitel suunama kliente Elektroonikaromu poolt

paigaldatud elektroonikaromude kogumise vahendite juurde, mistõttu elektroonikaromud enam ei jõudnud EES-Ringluse kogumissüsteemi. EES-Ringlus tegi 2007.a. korduvalt nii asjaomastele kohalikele omavalitsustele, Elektroonikaromule kui Cleanaway'le ettepanekuid, et jäätmejaama saabuvad elektroonikromud jagataks käitlust organiseerida soovivate tootjate või TVO-de vahel vastavuses nende kollektiivsele turuosale vastava vastutuse määraga. Ettepanekud lükati tagasi, kusjuures nii KOV-d kui ka Cleanaway leidsid, et Cleanaway'1 on partnerite valiku vabadus ning jäätmekoguste jagamine oleks keeruline. Cleanaway viitas ka sellele, et Elektroonikaromu pakkumine oli soodsam. 2007. a. oktoobris teatas Cleanaway EES-Ringlusele suuliselt koostöö lõpetamisest. EES-Ringlus esitas seepeale 14.11.2007 Cleanaway'le pretensiooni seoses elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmete käitlemise alase koostöö raamlepingu rikkumisega ning KonkS § 18 lg 1 punktide 1 ja 2 rikkumisega. EES-Ringlus väitis, et Cleanaway surub EES-Ringlust tema poolt opereeritavatest kohalike omavalitsuste jäätmejaamadest välja, eesmärgiga anda kõik elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmed üle Elektroonikaromule. Pretensioonis märgiti, et 11.10.2007 helistati Cleanaway Viljandi osakonnast EES-Ringlusele ning küsis EES-Ringluse kogumisvahendite Cleanaway poolt opereeritavast Viljandi jäätmejaamast äraviimise aja kohta. Selgituseks lisati, et Cleanaway on otsustanud teha koostööd Elektroonikaromuga ning vastavalt Cleanaway sisemisele korraldusele on kästud koostöö EES-Ringlusega lõpetada. Vastavat infot oli kinnitas Cleanaway 12.10.2007 aset leidnud telefonivestluses. EES-Ringluse väitel ei ole ta kirjalikku selgitust koostöö lõpetamise kohta saanud. EES-Ringlus leidis, et KOV jäätmejaama näol on tegemist olulise vahendiga KonkS § 15 tähenduses, kuna elektri- ja elektroonikaseadmete tootjatel ei ole otstarbekas jäätmejaamas ette nähtud elektroonikaromude kogumispunkte dubleerida, kuid ilma juurdepääsuta kogumispunktile ei ole neil võimalik täita elektroonikaromude kogumise ja taaskasutamisega seoses lasuvaid kohustusi. EES-Ringlus nõudis eeltoodu põhjal Cleanaway'lt muuhulgas KonkS § 18 lg 1 punktides 1 ja 2 sätestatud kohustuste rikkumiste lõpetamist.

Kommenteerides Cleanaway 03.04.08 kirjas sisalduvaid seisukohti jäätmejaamade oluliseks vahendiks olemise küsimuses leidis EES-Ringlus, et KOV jäätmejaamu ei saa vaadelda isoleeritult, vaid neid tuleb vaadelda ühe tervikliku Eesti territooriumi katva võrgustikuna, kuna elektroonikaromude vastuvõtu ja taaskasutuse organiseerimise turg hõlmab geograafiliselt samuti kogu Eestit. Seda kinnitab Vabariigi Valitsuse 30.01.2006 määrusega nr 28 kinnitatud Riikliku probleemtooteregistri põhimääruse § 5 lg 2 p 10, mille kohaselt asjakohane kogumisvõrgustik peab olema üleriigiline.

Enamike jäätmejaamade rajamisel on põhifinantseerijaks olnud riik. EES-Ringlusele ei ole täpselt teada riigi ja kohalike omavalitsuste eelarvest tehtud investeeringud nendesse jäätmejaamadesse, mille operaatoriks on Cleanaway. Samas ei ole täpsed summad ka olulised, sest käesoleval juhul puudub vaidlus selle üle, et asjaomastesse jäätmejaamadesse on avalikest vahenditest vähemalt mingisuguseid investeeringuid tehtud. Isegi juhul, kui avalikest vahenditest investeeringud ei oleks väga suured, ei saa tekkida tõsiseltvõetavat vaidlust selle üle, et selliseid avalikke investeeringuid kasutava (ning neid vastavalt asjaomastele jäätmekavadele ka tulevikus saava) võrgustiku kasutamine ühe TVO poolt annab talle konkurentseelise sellise TVO ees, kelle juurdepääs kõnealusele võrgustikule on kas välistatud või ebamõistlikult piiratud, ning kes seetõttu on sunnitud tegema enam investeeringuid oma kogumispunktide loomiseks. Lisaks kaetakse ka jäätmejaamade jooksevkulud avaliku sektori eelarvetest. Jäätmejaamades elektroonikaromude kogumisele annab suure eelise asjaolu, et jäätmejaamades toimub mitmete eri liiki jäätmete kogumine, nõnda, et kogumispunktis töötavad füüsilised isikud saavad paralleelselt hallata erinevate jäätmete vastuvõtmist. Tänu nimetatud asjaoludele on tänasel hetkel jäätmejaamades

elektroonikaromude kogumisel jäätmejaama operaatorile makstava nõ valmisolekutasu suurus keskmiselt ca 1500 krooni/kuus. Juhul, kui EES-Ringlus peab elektroonikaromusid koguma spetsiaalses üksnes elektroonikaromudele kogumiseks mõeldud kogumispunktis, peaks ta maksma kogumispunkti mehitamiseks tasu, mille suurus on ca 100 krooni/tunnis. Juhul, kui sellist kogumispunkti hoida avatuna samadel vastuvõtuaegadel Cleanaway poolt opereeritavate jäätmejaamadega, siis kujuneks ainuüksi kogumispunkti mehitamise maksumuseks Tallinnas 8400 krooni/kuus (84 x 100), Tartus 14 400 krooni/kuus (144 x 100) ning Viljandis 16 800 krooni/kuus (168 x 100). Seega, kolmes kõnealuses Cleanaway poolt opereeritavas jäätmejaamas elektroonikaromude kogumise võimaluse kaotamisest tingitud igakuine ainuüksi valmisolekutasu suurenemisest tingitud kahju EES-Ringluse jaoks oleks 35 100 krooni/kuus (8400 + 14 400 + 16 800 - 4500) ehk 421 200 krooni aastas. Eelpool toodud kulude võrdlusest on kergesti tuletav põhjus sellele, miks väljaspool jäätmejaamu paiknevate EES-Ringluse poolt opereeritavate elektroonikaromude kogumispunktide vastuvõtuajad on reeglina väga lühikesed võrreldes jäätmejaamades paiknevate kogumispunktidega, mistõttu neis kogutakse märksa vähem elektroonikaromusid, kui jäätmejaamades asuvates kogumispunktides. Näiteks Tallinnas, kus EES-Ringluse kogumispunktide arv jäätmejaamades ja väljaspool jäätmejaamu on võrreldav, kogutakse jäätmejaamades ca 4 korda rohkem elektroonikaromusid, kui muudes kogumispunktides. Sõltumata sellest, kui suur täpselt on jäätmejaamades asuvates kogumispunktides kogutavate elektroonikaromude osakaal kõigi kogutavate elektroonikaromude hulgas, tõestab eelnev käsitlus ühemõtteliselt seda, et jäätmejaamades kogumine on majanduslikult oluliselt otstarbekam kui väljaspool jäätmejaamu. EES-Ringlus juhtis tähelepanu ka sellele, et kuna jäätmejaamadele ligipääsu omamata väheneb tema poolt kogutav elektroonikaromude kogus, võivad suureneda nende elektroonikaromude töötlemise kulud, sest töötlemise ühikuhind langeb koguste kasvades.

EES-Ringlus viitab Euroopa Kohtu lahendile kohtuasjas C-7/97 Oscar Bronner, mille kohaselt võrgustikku võib pidada oluliseks vahendiks juhul, kui eksisteerivad tehnilised, õiguslikud või majanduslikud takistused, mis muudaksid alternatiivse võrgustiku opereerimise majanduslikult ebamõistlikult raskeks. Sellises olukorras võrgustikule juurdepääsu mittevõimaldamise kujuteldavaks tagajärjeks peaks olema konkurentsi täielik kadumine turult. Vaidlusaluseks võrgustikuks ei ole mitte kohalike omavalitsuste jäätmejaamades paiknevad elektroonikaromude kogumispunktid, vaid jäätmejaamad tervikuna. EES-Ringlus usub, et isegi Cleanaway ei asu väitma midagi nii irratsionaalset, kui oma jäätmejaamade võrgustiku rajamise võimalus EES-Ringluse poolt. Seega puudub EES-Ringlusel reaalne võimalus kõrvaldada konkurentsihalvemust, mis tuleneb väljaspool jäätmejaamu asuvate kogumispunktide kordades suurematest mehitamiskuludest.

EES-Ringlus hindas oma vastuses ka võimalusi luua jäätmejaamadele alternatiivne elektroonikaromude kogumise süsteem. Arvestades EES-Ringluse liikmeteks olevate elektri- ja elektroonikaseadmete tootjate kollektiivse turuosa suurust ning sellega korreleeruvat vastutuse ulatust ajalooliste jäätmete eest (ca 90 %), peaks EES-Ringlus suutma luua olukorra, kus enamus elanike valduses olevaid elektroonikaromusid ei jõua jäätmejaamadesse, vaid mingisugusesse alternatiivsesse EES-Ringluse poolt opereeritavasse süsteemi. Teoreetiliselt oleks selleks 2 võimalust. Esiteks võiks EES-Ringlus alustada üliaktiivset tasuta koduükselt kogumist, mis aga oleks ebamõistlikult kallid ning elektroonikaseadmete tootjad on väljendanud seisukohta, et selline tegevus saab toimuda vaid jäätmevaldaja kulul. Teise alternatiivina võiks EES-Ringlus alustada kampaaniat veenmaks elektroonikaromude valdajaid mitte viima oma romusid jäätmejaamadesse, vaid tooma need alternatiivsetesse EES-Ringluse kogumispunktidesse. See alternatiiv oleks kulukas, vastuolus jäätmepoliitikaga ja suure tõenäosusega lihtsalt teostamatu.

Eeltoodud põhjustel leiab EES-Ringlus, et juurdepääsu sulgemine jäätmejaamadele põhjustab talle püsiva ja ületamatu konkurentsihalvumuse ning muudab pikemas perspektiivis võimatuks tegutsemise elektroonikaromude vastuvõtu ja taaskasutuse organiseerimise turul. Järelikult jäätmejaamade võrgustik on oluline vahend KonkS tähenduses.

EES-Ringluse väitel lasuvad Cleanaway'l KonkS § 18 lg 1 punktides 1 ja 2 tulenevalt kohustused määratleda sise-eeskirjades kohaldatavad ja objektiivselt põhjendatud arvestuspõhimõtted, millest lähtuvalt arvestatakse elektroonikaromude kogumispunkti opereerimisega seotud kulusid ja tulusid, kujundada eeltoodu põhjal välja elektroonikaromude kogumispunkti opereerimise teenuse hind ning võimaldada kõigil selleks soovi avaldanud elektri- ja elektroonikaseadmete tootjatel (või neid esindavatel organisatsioonidel) jäätmejaamades mittediskrimineerivatel tingimustel elektroonikaromusid koguda.

EES-Ringlus leiab, et olukorras, kus jäätmejaamas tegutseb mitu TVO-d, tuleb sinna toodud ajaloolised elektroonikaromud jagada kogumises osaleda soovinud TVO-de või tootjate vahel proportsionaalselt nende turuosaga. Selleks peavad asjaomased tootjad või TVO-d kogumispunkti operaatorile perioodiliselt teatama nende poolt eelneval perioodil turule viidud elektroonikaseadmete kogused, mille järel koguste jagamine põhineb lihtsale matemaatikale. Koguste füüsiliseks jagamiseks on vähemalt kaks viisi. Olukorras, kus koguda soovib vaid paar TVO-d ja mitte ühtegi individuaalsüsteemi (nagu käesolev juhtum), on kummalgi süsteemil võimalik paigaldada oma konteinerid ning kogumispunkti operaatori ülesandeks on jälgida, mitme konteineri täitumise järel on vaja „ümber lülitada“ ühe süsteemi konteinerite täitmiselt teise süsteemi konteinerite täitmisele. Nt juhul, kui üks TVO esindab 90% turuosa, teine aga 5% turuosa, siis iga kaheksateist esimese süsteemi konteineri täitmise kohta tuleks täita üks teise süsteemi konteiner. Teine, majanduslikult otstarbekam ning ka väga paljude kollektiiv- või individuaalsüsteemide osalemisel rakendatav lahendus oleks kogumisvahendite ühiskasutus. Sellisel juhul arvutab kogumispunkti operaator turuosade baasil välja, iga mitmes konteiner konkreetse tootja või TVO poolt tühendamisele kuulub ning sellele vastavalt kujuneb ka tühendamisgraafik. Umbes selline süsteem EES-Ringlusele teadaolevalt eksisteeribki elektroonikaromude kogumisel näiteks Saksamaal. EES-Ringluse hinnangul on nende argumentide põhjal alusetu Cleanaway väide, mille kohaselt ei ole jäätmejaama operaatoril võimalik absoluutselt kõigi soovijatega koostööd teha.

EES-Ringlus leiab, et Elektroonikaromu tegi Cleanaway'le parema pakkumise, kuna tal on võimalik JäätS § 26 kohaselt esitada EES-Ringlusele rahaline nõue juhul, kui ta kogub rohkem elektroonikaromusid, kui tema liikmete umbes 5%-lise turuosa põhjal vaja oleks. EES-Ringlus hinnangul on Elektroonikaromu arvestanud sellega, et EES-Ringlus maksab JäätS §-s 26 sätestatud mehhanismi alusel kinni kõik tema vastavasisulised kulud. EES-Ringluse arvates on ka Cleanaway etteheited tema kogumisvahendite sobimatuse kohta alusetud, sest neid on võimalik katta ilmastikukindla kattega.

EES-Ringlus leiab, et mitmed aspektid Cleanaway ja Elektroonikromu vahelises koostöös viitavad KonkS-ga keelatud kokkulepete sõlmimisele. Esiteks on Elektroonikaromu tegevuse iseloomulikuks jooneks endale kogumispunktis eksklusiivsete õiguste taotlemine. Sellele viitab nii korduv keeldumine EES-Ringlusega kogumispunkte jagada kui ka mitmete kogumispunktide operaatorite poolt antud informatsioon. Seejuures ei tagane Elektroonikaromu eksklusiivsuse saavutamiseks ka erinevate jäätmete kogumislahenduste sidumiseks laadis „kui meile elektroonikromude kogumiseks eksklusiivseid õigusi ei anta, siis ei paiguta ka meiega seotud organisatsioonid (MTÜ Pakendiringlus ja MTÜ Rehviliit) siia

oma kogumisvahendeid". Cleanaway'l on ühised äriprojektid nii Elektroonikaromuga kui ka viimasega seotud MTÜ-dega Pakendiringlus ja Rehviliit. Nimetatu tekitab küsimuse, millistest vahenditest pärinevad Elektroonikaromu äriplaani teostamiseks vajalikud algsed investeeringud. Juhul, kui peaks selguma, et Cleanaway on seotud MTÜ-de Elektroonikaromu, Pakendiringlus või Rehviliit tegevuse mistahes viisil toetamise või finantseerimisega (mistahes nimetatud organisatsioonidele antud laenud või tagatised), siis oleks tegemist väga selge viitega KonkS § 4 lg 1 punktis 3 (või ka muudes punktides) sätestatud keelatud kokkulepete toimepanemisel. Nimelt selguks sellisel juhul, et jäätmejaama operaatori ning temaga seotud turuosalise omavaheliste kokkulepete ja koostöö abil püütakse turult välja tõrjuda viimase konkurente.

13.06.2008 pöördus Konkurentsiamet EES-Ringluse poole eesmärgiga koguda lisateavet ettevõtte tegutsemispiirkondade, elektri- ja elektroonikajäätmete koguste ning EES-Ringluse hallatavate kogumispunktide, kus kogutakse elektroonikaromusid, arvu suhtes.

14.07.2008 saabus Konkurentsiametile EES-Ringluse vastus teabenõudele. EES-Ringluse väitel kogus ta Harjumaal ja Tallinnas kokku 6-s jäätmete vastuvõtukohas elektroonikaromusid 2007.a. esimesel poolaastal 73 020 kg ning 2008 a esimesel poolaastal 47 000 kg. Tartus olid vastavad kogused 2007.a. esimesel poolaastal 57 020 kg ning 2008 a esimesel poolaastal 0 kg ning Viljandimaal 2007.a. esimesel poolaastal 40 020 kg ning 2008 a esimesel poolaastal 0 kg. 2007.a. esimesel poolaastal kogus EES-Ringlus Tallinnas väljaspool jäätmejaamu 33 000 kg elektroonikaromusid (45% kõigist kogutud elektroonikaromudest), 2008.a. esimesel poolaastal oli vastav näitaja 33 000 kg (70%). EES-Ringlus teatas ühtlasi, et kui kahes Tallinnas tegutsevas jäätmejaamas maksab ta AS-le Ragn Sells 500 krooni iga tonni eest, siis kahes väljaspool jäätmejaamu asuvas kogumispunktis maksab ta valmisolekutasu 2400 kr kuus ja 6200 krooni kuus. EES-Ringlus maksab Tartumaal neljas kogumispunktis 1500 krooni iga elektroonikaromude tonni eest.

15.01.2009 esitas EES-Ringlus Konkurentsiametile lisamaterjalid seoses menetlusega Cleanaway suhtes. EES-Ringlus lisab, et nende poolt 16.05.2008 saadetud seisukohtades analüüsitud hüpoteetilised võimalused tegutseda elektroonikaromude vastuvõtu ja taaskasutuse organiseerimise turul juurdepääsuta jäätmejaamades asuvatele kogumispunktidele on vastuolus nii riikliku jäätmepoliitika, kohalike omavalitsuste, kui ka jäätmejaamade omanike poolt korraldatavate kampaaniatega. EES-Ringlus leiab, et käimasolev kampaaniat „Ära ole narr! Vii mind jäätmejaama!“ silmas pidades oleks elektroonikaromude kogumiseks alternatiivse kogumisvõrgustiku loomine vastuoluline.

3.5 MTÜ Elektroonikaromu seletused ja seisukohad

08.09.2008 pöördus Konkurentsiamet Elektroonikaromu poole eesmärgiga paluda Elektroonikaromu arvamust Keskkonnaministeeriumi ning EES-Ringlus kirjades sisalduvate seisukohtade kohta ning hinnata hetkelist konkurentsiolukorda jäätmete vastuvõtu ning EES-Ringlus konkurentsi. Konkurentsiamet tundis huvi Elektroonikaromu 2007.a ning 2008.a. esimeste poolaastate vastuvõetavate elektroonikajäätmete koguste suhtes.

Elektroonikaromu esitas 10.10.2008 vastuse Konkurentsiameti teabenõudele. Elektroonikaromu leiab, et kuigi Cleanaway on nende poolt väärtustatav koostööpartner, ei saa Elektroonikaromu lugeda Cleanaway'd oma kõige olulisemate koostööpartnerite hulka osutatud teenuste kogusumma alusel. EES-Ringluse poolt algatatud vaidlus kolme KOV

territooriumi opereerimise üle ei ole määrav rääkimaks elektroonikajäätmete kogujate koostööst, sest vastavates KOV-des on võimalik koguda suuri elektroonikaromude koguseid suhteliselt lihtsa vaevaga. Samuti väidab Elektroonikaromu, et elektroonikajäätmete kogujate koostööst ei saa rääkida vaid kolme omavalitsuse baasil, vaid see peaks puudutama tervet Eestit. Jäätmejaamade puudumine ei vabasta tootjaid elektroonikaromude vastuvõtukohustusest ja kogumispunkte tuleb luua kõikidesse Eesti linnadesse ning suurematesse asulatesse.

Elektroonikaromu selgituste kohaselt on tema poolt esindatavatel tootjatel müügikohti üle terve Eesti. Jäätmeseaduse kohaselt peavad elektri- ja elektroonikaseadmete müügikohad, milledest 10 km raadiuses ei ole elektroonikaromude kogumispunkti, tegutsema elektroonikaromude kogumispunktina. Kuna tootjad ei ole eriti huvitatud, et nende kauplus tegutseks elektroonikaromude kogumispunktina, siis on Elektroonikaromu pidanud rajama kogumispunkte üle terve Eesti. Kogumispunkti loomise eelduseks ei ole jäätmejaama olemasolu, vaid elektroonikaromude kogumispunktid töötavad merekonteinerite baasil. Elektroonikaromu on loonud mitmeid väljaspool jäätmejaamu töötavaid kogumispunkte näiteks Tapal, Kehras, Tallinnas. Kõik kogumispunktid on rajatud koostöös kohaliku omavalitsusega. Samuti kogub Elektroonikaromu elektroonikaromu läbi „Kolataks“, mille põhimõte on, et jäätmevaldaja maksab kinni transporditeenuse, ent saab oma elektroonikaromust tasuta loobuda. „Kolataksot“ kasutades on jäätmevaldajal täpselt samasugused võimalused oma jäätmetest vabanemiseks kui jäätmejaamas. Kõnekas on ka see, et „Kolataks“ on kogunud arvestatava hulga elektroonikaromusid võrreldes jäätmejaamades kogumisega. Hajaasustusega piirkondades või piirkondades, kus on üks jäätmejaam, on jäätmejaamades kogumisele alternatiiv just kogumisringid või koduükselt kogumine.

Elektroonikaromu on seisukohal, et elektroonikaromude kogumise seisukohalt ei ole jäätmejaam oluline vahend kuna kogumispunkti loomise eelduseks ei ole jäätmejaama olemasolu. Jäätmejaamad on küll olulised lülid elektroonikaromude kogumise teostamisel, kuid ei mängi kõige olulisemat rolli elektroonikaromude kogumise teostamisel. Kogumisringide korraldamisel on mõlemad TVO-d suhteliselt võrdse aktiivsusega tegutsenud. Kauplustel baseeruva kogumisvõrgu osas on EES-Ringlusel tulenevalt oma liikmete arvust eelis, kuid reaalset jäätmete kogumist silmas pidades on kauplused marginaalse tähtsusega. Elektroonikaromu hinnangul on soositav asjaolu, et jäätmejaama operaator valib omale partnereid vaba konkurentsi tingimustes ning jäätmejaama operaatori valimine avaliku konkursi korras.

2007 a. kogus Elektroonikaromu (...) tonni elektroonikaromusid, samal ajal kui EES-Ringlus kogus 1266 tonni. Elektroonikaromu kogus Kolataksoga (...) tonni elektroonikaromusid, mis moodustas (...) % tema poolt kogutud elektroonikaromude kogusest kokku.

4. Õiguslik hinnang

Konkurentsiamet peab käesolevat õiguslikku hinnangut andes esmalt vajalikuks rõhutada, et see on antud üksnes konkurentsiseaduse kohaselt. Osapooled on oma seisukohtade kinnituseks toonud esile muuhulgas erinevaid argumente ja kaalutlusi, mis küll võivad olukorrale laiemal hinnangu andmisel tähtsust omada, kuid ei ole otseselt seotud konkurentsiseaduse kohaldamisega. Eelkõige on sellisteks kaalutlusteks jäätmeseaduse ja –

poliitika kohaldamisega seonduvad asjaolud. Konkurentsiamet on andnud olukorrale hinnangu üksnes oma pädevuse piires konkurentsiseadusest lähtuvalt.

4.1 Olulise vahendi olemasolu

KonkS § 15 kohaselt loetakse olulist vahendit, sealhulgas loomulikku monopoli omavaks ettevõtja, kelle omandis, valduses või opereerimisel on võrgustik, infrastruktuur või muu oluline vahend, mida teisel isikul ei ole võimalik või ei ole majanduslikult otstarbekas dubleerida, kuid millele juurdepääsuta või mille olemasoluta ei ole võimalik kaubaturul tegutseda. Seega näeb KonkS § 15 ette kaks tingimust, mille üheaegsel esinemisel omab ettevõtja olulist vahendit. Esiteks, infrastruktuuri dubleerimine peab olema kas võimatu või majanduslikult ebaotstarbekas. Teiseks, ilma olulise vahendita ei ole ligipääsu nõudval ettevõtjal võimalik kaubaturul tegutseda, kuna puuduvad asenduskaubad.

Elektroonikajäätmeid koguvad Eestis põhiliselt kaks ettevõtjat: EES-Ringlus ja Elektroonikaromu. Nimetatud teenust tarbivad ühelt poolt elektroonikaseadmete maaletoojad, kellel on seadusest tulenev kohustus elektroonikajäätmete kogumist korraldada. Need ettevõtjad ostavad EES-Ringluselt või Elektroonikaromult vastavasisulist teenust. Teiselt poolt kasutavad TVO-de poolt osutatavat teenust tarbijad, kes viivad EES-Ringlus ja Elektroonikaromu kogumispunktidesse elektroonikajäätmeid. Käesoleval juhul väidetakse, et juurdepääs jäätmejaamale kui olulisele vahendile on vajalik selleks, et osutada elektroonikajäätmete kogumise teenust. Seega on antud juhul kaubaturg, millel on olulisele vahendile ligipääsuta väidetavalt võimatu tegutseda, elektroonikaromude kogumise teenus Eesti territooriumil.

Jäätmejaamade oluliseks vahendiks olemise hindamisel tuleb esmalt selgitada, kas vaadelda tuleb Eesti jäätmejaamade võrgustikku tervikuna või Cleanaway valduses olevaid jäätmejaamu eraldi. EES-Ringlus leiab, et jäätmejaamade võrgustik tervikuna tuleb lugeda oluliseks vahendiks konkurentsiseaduse tähenduses, kuna elektroonikaromude vastuvõtu ja taaskasutuse turg hõlmab geograafiliselt samuti Eestit. Eestis on jäätmejaamad erinevate KOV-de omandis või erinevate ettevõtjate hallata, mistõttu kui lugeda jäätmejaamade võrgustik tervikuna oluliseks vahendiks, siis sellise tõlgenduse kohaselt oleks olulise vahendi erinevad osad erinevate isikute omandis või valduses. Konkurentsiamet leiab KonkS §-i 15 nii grammatiliselt kui ka sisuliselt tõlgendades, et EES-Ringluse selline tõlgendus ei ole seadusega kooskõlas. KonkS määratleb olulise vahendi kui (ühe) ettevõtja valduses oleva võrgustiku või infrastruktuuri, mitte (mitmete) ettevõtjate valduses oleva võrgustiku või infrastruktuuri. Seega saab oluliseks vahendiks olla üksnes konkreetse ettevõtja valduses olev osa võrgustikust või infrastruktuurist, mitte mitmete ettevõtjate valduses olev võrgustik või infrastruktuur tervikuna. Mitme ettevõtja valduses oleva võrgustiku või infrastruktuuri tervikuna oluliseks vahendiks lugemine oleks Konkurentsiameti hinnangul vastuolus ka KonkS § 15 mõttega. Olulise vahendi omanik on ka turguvalitsevas seisundis, kuid kui olulise vahendi omanikke on rohkem kui üks, oleksid nad sellisel juhul samal kaubaturul kõik turgu valitsevas seisundis, mis aga oleks turgu valitseva seisundi olemust arvestades võimatu ja ebalooiline. Euroopa konkurentsioiguse praktikas on oluliseks vahendiks loetud eelkõige infrastruktuure nagu raudteed, lennujaam jne, mis on ühe omaniku või operaatori valduses ning seda omanikku on võimalik kohustada tagama ligipääs olulisele vahendile. Euroopa konkurentsioiguse praktika ei tunne olukordi, kus oluliseks vahendiks loetaks näiteks mitmetele üksteisest sõltumatutele omanikele kuuluvaid erinevaid raudteid või lennujaamu kogumina. Lähtudes eeltoodust tuleb käesoleval juhul hinnata, kas oluliseks vahendiks on 3

Cleanaway poolt opereeritavat jäätmejaama, mitte kõik Eestis asuvad 49 jäätmejaama kogumina.

EES-Ringlus poolt välja toodud Euroopa Kohtu otsuses T-289/01⁴ tõepoolest leitakse, et jäätmekogumismahutid (pakendite kogumise infrastruktuur) kujutavad endast kitsaskohta ning neile peab olema konkurentidel juurdepääs, kuid jäätmekogumismahuteid ei ole loetud oluliseks vahendiks. Nimetatud juhtumis kuulusid jäätmekogumismahutid erinevatele ettevõtjatele üle Saksamaa ja DSD omas ainuõiguslikke lepinguid kogumiskonteinereid omavate ettevõtjatega. Komisjon leidis nimetatud kohtu otsuse p 94 kohaselt, et olulisele vahendile tehtud viide ei ole asjakohane, võttes arvesse, et jäätmekogumismahutid ei kuulu DSD-le ning et kolmandatel isikutel peab olema õigus kasutada neid mahuteid ilma DSD nõusolekuta. DSD oli ainus äriühing Saksamaal, kes rakendas kollektiivsüsteemi ja seetõttu takistaks ainuõiguse klausel DSD lepingutes jäätmete kogumisega tegelevate ettevõtjatega märkimisväärselt uute konkurentide saabumist turule. Nimetatud kaasust võiks analoogiana arvesse võtta näiteks juhul, kui suurt turuosa omav EES-Ringlus sõlmiks ainuõiguslikud lepingud jäätmejaamadesse juurdepääsuks (peaaegu) kõikide jäätmejaamade operaatoritega.. Sellisel juhul aga ei seisneks konkurentsiprobleem mitte mõne jäätmejaama oluliseks vahendiks olemises, vaid hoopis suurt turujõudu omava ettevõtja poolt sõlmitud lepingute eksklusiivses iseloomus. Seega, EES-Ringluse poolt viidatud Euroopa Kohtu otsus ei ole jäätmejaamade oluliseks vahendiks olemise otsustamise seisukohalt asjakohane.

KonkS § 15 sätestab olulise vahendi esimese tingimusena, et infrastruktuuri dubleerimine peab olema kas võimatu või majanduslikult ebaotstarbekas. Selgitades, kas Cleanaway poolt opereeritavad 3 jäätmejaama kujutavad endast olulist vahendit, tuleb esimese sammuna selgitada, kas ülejäänud 46 Eestis asuvat jäätmejaama kujutavad endast faktiliselt Cleanaway poolt opereeritavate jäätmejaamade dubleerimist. Konkurentsiamet tõdeb, et sõltuvalt konkreetsest omavalitsusest võib jäätmejaamade arv ehk jäätmejaamade dubleeritavus erinev olla. Tallinnas asub neli jäätmejaama, kusjuures kolm neist ei ole Cleanaway opereerimisel. Tartus asub 2 jäätmejaama, millest Cleanaway opereerib ühte. Üksnes Viljandis on ainult üks jäätmejaam, mida opereerib Cleanaway. Seega on vähemalt Tallinnas ja Tartus on Cleanaway opereerimisel olevad jäätmejaamad otseselt dubleeritud teiste jäätmejaamadega, mistõttu neid ei saa oluliseks vahendiks lugeda. Sealjuures ei oma KonkS § 15 rakendamisel mingit tähtsust, et neid jäätmejaamu ei ole dubleerinud EES-Ringlus ise, vaid seda on teinud teised isikud. Oluline on, et jäätmejaamu on faktiliselt sama KOV piires dubleeritud ning Cleanaway opereerimisel olevaid jäätmejaamu ei saa juba pelgalt sel põhjusel olulisteks vahenditeks lugeda.

Lisaks jäätmejaamadele kogutakse elektroonikajäätmeid Eestis, sealhulgas vaadeldavas kolmes omavalitsuses, ka mujal kui jäätmejaamades. Sellisteks võimalusteks on väljaspool jäätmejaamu asuvad kogumispunktid, kauplused, kogumisringid ning ka koduükselt kogumine. 2006. aastal oli Eestis kokku 29 jäätmejaama, elektroonikaromude kogumispunkte oli samal aastal 68. Otsuse tegemise hetkeks on Keskkonnaministeeriumi andmete kohaselt Eestis kokku 49 jäätmejaama⁵. Riigi Jäätmekavas 2008-2013⁶ on ette nähtud, et elektroonikajäätmeid kogutakse (eriti tiheasustuspiirkondades) ka väljaspool jäätmejaama ehk

---

⁴ Kaasus T-289/01 Der Grüne Punkt v Komisjon, 2007

⁵ Keskkonnaministeeriumi kodulehekül, 21.05.2009. Kättesaadav:

<http://www.envir.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=1080484/Jaatmejaamad+KOV-s.xls>

⁶ Riigi Jäätmekava 2008-2013, Kättesaadav:

<http://www.envir.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=1075105/RIIGI+J%C4% C4TMEKAVA+2008-2013.pdf>

kogumispunktides. Eeldatav optimaalne jäätmejaamade arv 2013 aastaks on 100 ning elektroonikaromu kogumispunktide arv 140. Maapiirkondades põhineb elektroonikaromu kogumisvõrgustik eelkõige loodavatel jäätmejaamadel. Lisakogumispunktid on vajalikud tiheasustuspiirkondades. EES-Ringlus märkis, et kuna jäätmejaamad on rajatud ja neid opereeritakse vähemalt osaliselt avalikest vahenditest, siis peab TVO väljaspool jäätmejaama asuva spetsiaalse elektroonikaromude kogumispunkti opereerimiseks märksa suuremaid kulutusi tegema. Arvestada tuleb ka seda, et jäätmejaam kogeb erinevat liiki jäätmete vastuvõttust tõusetuvat mastaabisäästu. Nimetatud põhjusel omab jäätmejaamas tegutsev TVO konkurentsieelist. EES-Ringlus esitas oma väidete kinnituseks ka vastavasisulised arvutused, mille kohaselt oleks näiteks Tallinnas väljaspool jäätmejaama tegutseva kogumispunkti pelk mehitamise kulu (8400 krooni kuus) 5,6 korda kõrgem jäätmejaama operaatorile makstavast keskmisest tasust (1500 krooni kuus). Konkurentsiamet peab EES-Ringluse väiteid, mille kohaselt väljaspool jäätmejaama elektroonikaromude kogumine võib olla kulukam ja sellisele TVO-le konkurentsihalvemust põhjustada, täiesti usutavateks. EES-Ringluse poolt esitatud andmed väljaspool jäätmejaamu tegelikult makstava tasu kohta näitavad siiski, et tegelikkuses ei pruugi väljaspool jäätmejaama tegutsemine siiski nii kulukas olla, kui EES-Ringluse teoreetilises arvutuses. EES-Ringlus maksab Tallinna kahes väljaspool jäätmejaamu asuvas kogumispunktis valmisolekutasu 2400 kr kuus ja 6200 krooni kuus. EES-Ringlus maksab Tartumaal neljas kogumispunktis 1500 krooni iga elektroonikaromude tonni eest. Samas ei ole pelk tõsiasi, et väljaspool jäätmejaama tegutsemine on kulukam, piisav jäätmejaama oluliseks vahendiks lugemiseks – jäätmejaam on KonkS § 15-st tulenevalt oluline vahend alles siis, kui sellele ligipääsu puudumise tulemusena on kaubaturul tegutsemine võimatu, mitte aga pelgalt kulukam. Euroopa Kohus on 26.11.1998 otsuses kohtuasjas nr C-7/97 (Oscar Bronner) asunud seisukohale, et ligipääsu võimaldamisest keeldumine on põhjendamatu, kui teenus on vältimatult vajalik isiku majandustegevuseks, niipalju kui sellele puuduvad tegelikud või potentsiaalsed asendajad (p41). Konkurentsiamet leiab, et kuna elektroonikaromude väljaspool jäätmejaamasid kogumist on ulatuslikult kasutatud, siis ei saa jäätmejaamadele ligipääsu pidada elektroonikaromude kogumisel antud olukorras vältimatult vajalikuks. 2007.a. esimesel poolaastal kogus EES-Ringlus Tallinnas väljaspool jäätmejaamu 33 000 kg elektroonikaromusid (45% kõigist kogutud elektroonikaromudest), 2008.a. esimesel poolaastal oli vastav näitaja 33 000 kg (70%). Elektroonikaromu kogus 2007. a. pelgalt „Kolataksoga“ (...) % enda poolt kogutud elektroonikajäätmetest. Eelpool toodud näitajad tõendavad Konkurentsiameti hinnangul üheselt, et väljaspool jäätmejaamu elektroonikaromude kogumine on majanduslikult elujõuline ning ligipääs teatud kolmele jäätmejaamale pole kindlasti vajalik, et elektroonikajäätmete kogumise kaubaturul tegutseda. Eelpool toodud järelduse paikapidavust ei mõjuta see, et väljaspool jäätmejaamu jäätmete kogumine võib kulukamaks osutada.

Nagu eelpool selgitatud, asub Viljandis vaid üks jäätmejaam ning sealsetel elanikel ei ole tõenäoliselt võimalik kasutada mõnd teist jäätmejaama. Oluliselt tagasihoidlikumal määral võib samasugune mehhanism esineda ka Tallinnas ja Tartus, sest jäätmejaamad asuvad erinevates linnaosades, mille elanikud ei pruugi teistes linnaosades asuvaid jäätmejaamu intensiivselt kasutada. Konkurentsiamet peab täiesti võimalikuks, et dubleeriva jäätmejaama rajamine Viljandi suurusesse linna võib osutada ebaotstarbekaks. Samas, tulenevalt KonkS § 15 sõnastusest ja eesmärgist ei tule antud juhul jäätmejaama oluliseks vahendiks olemise hindamisel arvestada mitte seda, kas konkreetse KOV elanikel on võimalik kasutada mõnd teist jäätmejaama, vaid seda, kas TVO-l on võimalik tegutseda kaubaturul ilma ligipääsuta konkreetsele jäätmejaamale. Tulenevalt elektroonikaromude kogumise korralduse eripärast on TVO-l vajalik koguda üle terve Eesti teatud kogus elektroonikaromusid. Sealjuures ei täpsusta

seadus, kust kui palju elektroonikaromusid koguda tuleb – TVO võib koguda peaaegu kõik vajaminevad elektroonikaromud üksnes mõnest Eesti osast. Käesoleval juhul ei oma EES-Ringlus ligipääsu kolmele Cleanaway opereerimisel olevale jäätmejaamale 49-st Eestis tegutsevast jäätmejaamast. Konkurentsiamet on veendunud, et ligipääsu puudumine neile kolmele jäätmejaamale ei takista arvestataval määral TVO võimet koguda üle Eesti kokku vajaminevad kogused elektroonikaromusid ning kaubaturul osalemine ei ole vähemalt selles aspektis takistatud. Siinkohal tuleb ka arvestada, et ettevõtjal ei saa olla õigustatud ootust, et tal on igal juhul võimalus oma teenuseid teatud koguses müüa. Konkureerivas keskkonnas on ettevõtjal võimalus teatud koguses oma teenuseid müüa üksnes juhul, kui tema teenus on piisavalt konkurentsivõimeline.

Kuigi ligipääsu puudumine näiteks Viljandi jäätmejaamale ei kahjusta märkimisväärselt TVO võimet koguda vajalikke koguseid elektroonikaromusid, tuleb TVO-l siiski teatud tihedusega üleriigilise kogumisvõrgu loomise nõuetest tulenevalt Viljandis elektroonikaromude kogumisega siiski tegeleda. Konkurentsiamet peab täiesti võimalikuks, et seda oleks TVO-le kõige lihtsam teha omades ligipääsu jäätmejaamadele ning teistsuguste lahenduste kasutamine võib osutuda kulukamaks. Eelpool selgitatud ilmneb, et sellised alternatiivsed lahendused ei ole hoolimata võimalikest suurematest kuludest siiski majanduslikult niivõrd ebasoodsad, et nende kasutamine muudaks kaubaturul osalemise võimatuks. Vastupidi, selliseid alternatiivseid lahendustega on kogutud märkimisväärsed kogused elektroonikaromusid, mis tõendab selliste lahenduste majanduslikku elujõulisust. Seega, kokkuvõtvalt on EES-Ringlusele võimalik näiteks Viljandi jäätmejaamale ligipääsu puudumise tõttu saamata jäänud elektroonikaromude kogused koguda mujalt ning kasutada Viljandis alternatiivseid elektroonikaromude kogumise lahendusi ilma, et see tema tegutsemist elektroonikaromude kogumise kaubaturul võimatuks muudaks.

Keskkonnaministerium ja EES-Ringlus on leidnud, et jäätmejaamade eelis seisneb ka selles, et seal kogutakse ka teisi jäätmeliike ning seetõttu on lõpptarbijal mugav sinna kõiki jäätmeid korraga viia. Konkurentsiamet nõustub, et lõpptarbijal on eeltoodud põhjusel mugav koos teist sorti jäätmejaamas kogutavate jäätmetega ära viia ka elektroonikaromusid, kuid eelpool esitatud kaalutluste tõttu ei muuda see asjaolu jäätmejaamu oluliseks vahendiks konkurentsioiguse mõistes. Samuti on näiteks koduükselt kogumine mugav lõpptarbijale, kuna elektroonikajäätmetele tullaakse koju järgi ja lõpptarbijal ei ole vaja ise jäätmejaama transporti organiseerida. Samuti on koduükselt kogumise puhul võimalik koos elektroonikajäätmetega ära anda ka teist liiki jäätmeid. Mõlemad kogumisviisid on lõpptarbijale omal viisil mugavad, olles üksteisega asendatavad ning konkureerides omavahel. Seega selleks, et konkureerida lõpptarbijatelt elektroonikaseadmete kogumise osas, ei ole hädavajalik juurdepääs jäätmejaamale. Analoogilisel seisukohal on olnud ka Euroopa Kohus eelpool viidatud Euroopa Kohus Oscar Bronner asjas⁷ leides, et ajalehete varahommikuse kojukande teenus ei ole vajalik selleks, et konkureerida ajalehete turul. Näiteks, tavaliselt on ajalehed müügil ka ajalehe- ja tubakamüügi kioskites.

Keskkonnaministerium ja EES-Ringlus toovad välja, et jäätmejaamades asuvate kogumispunktide dubleerimine on majanduslikult ebaotstarbekas, kuna enamike jäätmejaamade rajamisel on põhifinantseerijaks riik ning samuti kaetakse jäätmejaamade jooksevkulud avaliku sektori eelarvest. Seetõttu tuleb väljaspool jäätmejaama tegutseval TVO-l teha rohkem investeeringuid oma kogumispunkti loomiseks. Samuti reklaamib KOV jäätmejaamadesse jäätmete viimist. Nagu eelpool selgitatud, ei tõenda pelgalt avalik finantseerimine seda, et jäätmejaam oleks oluline vahend ning kogumispunkti või muu

---

⁷

Kaasus C-7/97 Oscar Bronner, p 43

kogumismeetodi kasutamine oleks ebaotstarbekas. Ettevõtja, kes soovib näidata olulise vahendi olemasolu, peab näitama enam kui ebamugavust või mõningat majanduslikku kahju, ta peab näitama, et asjakohase vahendi alternatiivid ei ole teostatavad. Konkurentsiamet mõistab Keskkonnaministeeriumi seisukohta, et avalikust eelarvest finantseeritud infrastruktuur võiks põhimõtteliselt olla avatud kõigile, kuid selline seisukoht ei rajane otseselt konkurentsiseadusel, vaid pigem jäätme poliitilistel jms kaalutlustel. Avalike vahendite kasutamine võib küll ka konkurentsiseaduse seisukohalt muuta infrastruktuuri oluliseks vahendiks, kuid seda üksnes juhul, kui selle tulemusena ei ole alternatiivid majanduslikult teostatavad. Antud juhul sellist olukorda aga ei ole.

Tulenevalt eeltoodust ei saa jäätmejaama kogumispunkti või jäätmejaamade üle-eestilist võrgustikku lugeda oluliseks vahendiks konkurentsiseaduse tähenduses, mistõttu Konkurentsiamet ei võta seisukohta KonkS § 18 võimaliku rikkumise osas.

4.2 Mõju konkurentsiolekorradele

Nii tarbijate kui ka elektroonikaseadmete maaletoojate huvides on, et EES-Ringlus ja Elektroonikaromu omavahel võimalikult tõhusalt konkureeriks, sest eelduslikult pakuvad nad sel juhul parimat ja efektiivseimat teenust. Tarbijatel on seadusest tulenev õigus anda elektroonikajäätmed kogumispunktile üle tasuta. Seega, EES-Ringlus ja Elektroonikaromul konkureerivad tarbijate pärast üksnes teenuse kvaliteediga, mis antud turul väljendub eelkõige tarbijatele teenuse võimalikult heas kättesaadavuses. Samas konkureerivad EES-Ringlus ja Elektroonikaromu omavahel elektroonikaseadmeid maale toovate ettevõtjate teenindamises eelkõige hinnaga – võib eeldada, et kliente võidab pigem see, kes suudab odavama hinnaga teenust pakkuda. Seega, EES-Ringlus ja Elektroonikaromu on ühelt poolt huvitatud kulutuste suurendamisest, mis on vajalik tarbijatele võimalikult kättesaadava teenuse välja arendamiseks, kuid teisalt kulutuste vähendamisest, et tagada enda poolt osutatava teenuse hinna konkurentsivõime. Olulistele vahenditele ligipääsu tagava KonkS § 18 lg 1 p 1 eesmärgiks on tõhustada nende ettevõtjate omavahelist konkurentsi, kes olulisele vahendile ligipääsu nõutavad. Kuigi eelpool on selgitatud, et jäätmejaamad ei ole vähemalt Keskkonnaministeeriumi ja EES-Ringluse seisukohtade asjaoludel olulised vahendid, peab Konkurentsiamet siiski vajalikuks alljärgnevalt selgitada, millised oleksid tagajärjed konkurentsiolekorradele olukorras, kus jäätmejaamu siiski loetakse oluliseks vahendiks. Siinkohal on vajalik veelkord rõhutada, et alljärgnev selgitus ei oma otsustavat tähtsust, kuivõrd Cleanaway poolt opereeritavad jäätmejaamad ei ole olulised vahendid, vaid on käsitletav lisaselgitusena miks jäätmejaamade oluliseks vahendiks mittelugemine ei oma suure tõenäosusega ka reaalseid kahjulikke tagajärgi konkurentsiolekorradele.

Konkurentsiseaduse § 1 kohaselt on seaduse reguleerimisala vaba ettevõtluse huvidest lähtuva konkurentsi kaitsmine loodusvarade kaevandamisel, toodete valmistamisel ja teenuste osutamisel ning toodete ja teenuste ostmisel ja müümisel ning muus äritegevuses konkurentsi takistamise, piiramise või kahjustamise ärahoidmine ja kõrvaldamine. Seega, olulisele vahendile ligipääsu võimaldamise nii nagu tegelikult ka mis tahes muu konkurentsioigusliku probleemi hindamisel on kriteeriumiks, mille alusel erinevate lahenduste mõju hinnata tuleb, on just nimelt mõju konkurentsiolekorradele. On vähe kahtlust, et EES-Ringlus teatud jäätmejaamadele ligipääsu mittevõimaldamine iseenesest kahjustab EES-Ringlus huve. See asjaolu aga ei ole eraldi võttes piisavaks tingimuseks, et pidada jäätmejaamale ligipääsu mittevõimaldamist konkurentsiolekorda kahjustavaks. Selleks, et seda konkurentsiolekorda

kahjustavaks pidada, peab olema võimalik ära näidata, et selle tulemusena kahjustub ka konkurentsiolukord tervikuna, mitte pelgalt konkreetse ettevõtja seisund.

Konkurentsiamet täheldab, et kahe TVO paralleelne tegutsemine ühes jäätmejaamas ei suurendaks nendevahelist konkurentsi vähemalt selle jäätmejaama piires. Kuigi turuosalisel on pakkunud välja mõnevõrra erinevaid skeeme, kuidas TVO-d reaalselt ühes jäätmejaamas korraga tegutseda võiksid, on eeldusel, et sellised skeemid vastaksid konkurentsiseaduse nõuetele, nende ühiseks tunnuseks see, et need taaskasutusorganisatsioonid ei konkureeriks seal lõpptarbivate teenindamisel. Veelgi enam, tarbija tõenäoliselt isegi ei pruugi endale teadvustada, et jäätmejaamas tegutseb kaks TVO-d, rääkimata siis kahe TVO konkureerivate pakkumiste vahel valimisest. Konkurentsiametile on ebaselge, kas selline kahe TVO ühes jäätmejaamas korraga tegutsemise skeem, mille puhul nad omavahel tarbijate pärast reaalselt konkureeriks, oleks üldse võimalik. Seega, jäätmejaamade oluliseks vahendiks lugemine ja sellest tulenevalt neile laialdase ligipääsu võimaldamine ei parandaks konkurentsiolukorda selle jäätmejaama piires, sest TVO-de vaheline konkurents sellest ei intensiivistuks.

Olulistele vahenditele ligipääsu võimaldamise nõue konkurentsioiguses kannab eesmärki intensiivistada ettevõtjate vahelist konkurentsi. Teisalt, teatud infrastruktuuridele põhjendamatult laialdase ligipääsu nõudmine võib aga konkurentsi hoopiski kahjustada, sest ettevõtjatel väheneb motivatsioon investeerida alternatiivsetesse ja konkureerivatesse lahendustesse. Käesoleval hetkel on TVO-del motivatsioon võtma kasutusele näiteks erinevaid alternatiivseid ja ka innovatiivseid lahendusi oma klientide efektiivsemaks teenindamiseks (nt. erinevad kogumispunktid, „Kolataks“ jms), mida Konkurentsiamet peab konkurentsiolukorda oluliselt parandavaks asjaoluks. Seega, käesoleval hetkel eksisteerivad eeldused kahe TVO vaheliseks tõhusaks konkurentsiks ning Konkurentsiameti hinnangul kaks TVO-d omavahel ka konkureerivad. Jäätmejaamadele põhjendamatult laialdase ligipääsu võimaldamine võib aga kahandada TVO-de motivatsiooni konkureerivatesse lahendustesse investeerida. Mida rohkem on selliseid jäätmejaamu, kus kaks TVO-d korraga tegutsed, seda suurem osa turust neil omavahel sisuliselt ära jagatud ning seda vähemintensiivsem on nendevaheline konkurents.

Konkurentsiamet arvestab ka seda, et kolmele CW opereerimisel olevale jäätmejaamale ei ole võimaldatud ligipääsu EES-Ringlusele, kes on samas ülekaalukalt suurim TVO esindades summaarse turuosaga ca 90% elektroonikaseadmete maaletoojatest. On ilmne, et sellise suurusega TVO-le mõningatele jäätmejaamadele ligipääsu mittevõimaldamine ei kahjusta tegelikkuses TVO-de vahelist konkurentsi. Elektroonikaromu, kes on väidetavalt saavutanud põhjendamatult konkurentsieelise, on tegelikkuses EES-Ringlusega võrreldes oluliselt väiksem konkurent, mistõttu see konkurentsieelis ei saa konkurentsiolukorda tervikuna kahjustada. Arvestades Elektroonikaromu väikest turuosa ei ole Elektroonikaromu ja Cleanaway vaheline koostöö Konkurentsiameti hinnangul vastuolus ka KonkS kokkuleppeid käsitleva 2. peatükiga, kui seda EES-Ringluse poolt kirjeldatud viisil vaadelda. Konkurentsiamet arvestab analoogiana, et Vabariigi Valitsuse 18.06.2002 määruse nr 195 “Konkurentsi kahjustavate või kahjustada võivate vertikaalsete kokkulepete sõlmimiseks loa andmine“ kohaselt on vertikaalsed ainuõiguslikud lepingud lubatud kuni 30%-lise turuosani.

4.3 Õiguserikkumise puudumine

Eeltoodu põhjal on Konkurentsiamet seisukohal, et Cleanaway opereerimisel olevaid jäätmejaamu ei saa lugeda oluliseks vahendiks, kuna nende jäätmejaamade dubleerimine ei ole võimatu või majanduslikult ebaotstarbekas ning ilma ligipääsuta nendele jäätmejaamadele on käesoleval ajal võimalik kaubaturul tegutseda.

Lähtudes eespool toodust ja juhindudes KonkS § 63⁴ lg 1 punktist 1

o t s u s t a n

lõpetada Keskkonnaministeriumi avalduse alusel alanud haldusmenetluse AS-i Cleanaway suhtes seoses konkurentsiseaduse rikkumise tunnuste puudumisega AS-i Cleanaway tegevuses.

Käesoleva otsuse peale võib esitada vaide Konkurentsiameti peadirektorile haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse Tallinna Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul arvates käesoleva otsuse teadasaamise päevast.

Kristel Rõõmusaar
Konkurentsiteenistuse juhataja - peadirektori asetäitja

Ärakiri on Konkurentsiameti 22.05.2009 otsuse nr 5.1-5/09-0023 originaaliga samane. Ärakirjas on ärisaladuseks loetud teabe asemel kasutatud tähist [...]

25.05.2009 Eveliina Pikpõld
Konkurentsiameti konkurentsiteenistuse
järelevalveosakonna peaspetsialist